

Afgørelser – Reg. nr.: 00147.00

Fredningen vedrører: Konkel Lindetræer

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 21-11-1925

Fredningsnævnet 30-05-1925

Kendelser

Deklarationer

Kendelse, afsagt den 19. september 2013

om

ophævelse af kendelse om fredning af en gruppe lindetræer i Gråsten

Sønderborg Kommune har med brev af 27. februar 2013 fremsat forslag om ophævelse af kendelse, afsagt den 30. maj 1925 om fredning af en gruppe lindetræer, der står på en høj i en parcelhushave på Johs. Kochsvej 25, Gråsten.

Fredningsforslaget vedrører ejendommen matr. nr. 281 Gråsten, Gråsten-Adsbøl.

Det fremgår af fredningsforslaget, at Sønderborg kommune har fremsat forslaget for at give ejerne af ejendommen, Helle og Jon Andersen, mulighed for på egen hånd at disponere over træerne. Det fremgår endvidere af fredningsforslaget, at Sønderborg Kommune har vurderet, at trægruppen som følge af nødvendig beskæring har mistet sit tidligere præg, at plejeudgiften ikke står i et rimeligt forhold til den landskabelige gevinst, og at betydningen af fredningen af lindetræerne er meget formindsket.

Sagens baggrund:

Der er anført følgende i fredningsnævnets forhandlingsprotokol om kendelsen, afsagt den 30. maj 1925:

” ...

Sag angaaende den Lærer Lauritz Andersen af Graasten tilhørende Lindetræsgruppe i Konkel, henstaaende paa Ejendommen Graasten Bind IX Blad 247.

Ejeren Lærer Lauritz Andersen, mødte og bemærkede, at han efter at have købt hovedparcellen, senere - for at undgaa at Højen med Bevoksning blev solgt til andre - ogsaa købte denne af Gaardejer Petersen, Palæet, for ca. 1000 Kr. Det hele ham tilhørende Grundstykke, incl. Højen, er ca. 1100 m², og i tilfælde af Arealets hensigtsmæssige Bebyggelse formener han, at Bevoksningen paa Højen er af saa overskyggende Karakter, at det kan være nødvendigt for at kunne udnytte Arealet blandt andet til Have, at Højen med Træer - i hvert Fald Træerne - fjernes, og at en Servitut om Fredning betyder en ikke uvæsentlig Indskrænkning i hans Ejendomsret og derigennem Værdiforringelse af hans Ejendom. Han forlanger derfor Erstatning.

Nævnets Medlemmer var enige om, at der ikke ved en Fredning af Højen med Bevoksning paaførtes Ejeren et Tab, der i og for sig berettiger til nogen Erstatning, men vilde for at imødekomme Ejeren tilbyde en Erstatning en Gang for alle af 100 Kr.

Ejeren erklærede, at han ikke vilde modtage Nævnets Tilbud. Nævnet afsagde saadan

K e n d e l s e :

Den paa Ejendommen, tilhørende Lærer Lauritz Andersen af Graasten, indført i Grundbogen for Graasten Bind IX Blad 247 værende Høj med Lindetræsbevoksning vil uden Erstatning for Ejeren være at frede, saaledes at den bestaaende Bevoksning under Tilsyn af Skovrider Lindskov-Christiansen, Graasten, bevares og eventuel fornyes...”

Sagen blev forelagt Overfredningsnævnet, som imidlertid afviste at behandle sagen, fordi fristen for indbringelse af sagen for nævnet var overskredet.

Det fremgår af fredningsforslaget, at der tidligere har været rejst spørgsmål om ophævelse af fredningen. Der er anført følgende herom i fredningsforslaget:

”Når der ønskes rejst en sag om ophævelse af fredningen, har det sin baggrund i følgende:

Fredningsmyndighederne.

1. 23. september 1969: Ejeren - A. Juncker - af matr. nr. 281, Herles 15, anmoder fredningsnævnet om ophævelse af fredningspligten.
2. 12. november 1969: Fredningsnævnet beslutter at forelægge sagen for statsskovrideren.
3. 28. februar 1970: Fredningsnævnet afholder møde i sagen.

Ejeren oplyser, at en tidligere fodsti, fra hvilken der var adgang til trægruppen, er nedlagt i 1952, og der er ikke længere offentlig adgang til højen. Der er siden 1925 sket yderligere bebyggelser i området.

Ejeren ønsker at kappe træerne, således at man kan gå under disse uden ulemper. Skovrideren oplyser, at fredningen efter hans opfattelse ikke er til hinder for en kapning, som også vil bevirke, at trægruppen vil fremtræde smukkere.

Statsskovvæsenet har hverken nogen pligt til at vedligeholde, eller til at foretage kapning af træerne. Man fører alene tilsyn.

Skovrideren henviser til, at en række andre træer i kommunen plejes ved kommunens foranstaltning.

4. 5. marts 1970: Fredningsnævnet genoptager i sagen.

Fredningsnævnet konstaterer, at fredningen ikke indeholder nogen bestemmelser om, hvem vedligeholdelsen og fornyelsespligten påhviler, og den almindelige lovgivning ses ikke at pålægge ejeren en sådan almindelig pligt.

Nævnet udsætter sagen, for at spørgsmålet om vedligeholdelsespligten kan søges oplyst, og vil spørge Gråsten Kommune, om hvorvidt kommunen ønsker fredningen opretholdt eller ophævet og om, hvorvidt kommunen vil være villig til at foranledige, at de nederste grene afkappes, som ønsket af ejeren.

5. 23. juli 1970: Fredningsnævnet genoptager i sagen.

Gråsten Kommune har ved skrivelse af 16. juni 1970 udtalt, at fredningen bør ophæves.

Sagen udsat til høring af Danmarks Naturfredningsforening.

6. 8. oktober 1970: Fredningsnævnet genoptager i sagen.

Naturfredningsforeningens repræsentant udtaler, at man ønsker at bevare trægruppen, selv om der er gener forbundet med trægruppens bevaring. Foreningen vil finde det rimeligt, at der ydes ejeren støtte ved afhjælpningen af de ved fredningen påførte ulemper.

Sagen udsat til fornyet henvendelse til Gråsten Statsskovdistrikt.

7. 3. december 1970: Fredningsnævnet genoptager i sagen.

Gråsten Kommune har erklæret, at de er villige til at bære udgifterne ved kapningen af de nederste grene og til at fjerne dem.

Nævnet finder således, at fredningen efter sit indhold ikke er til hinder for en afkapning af de nederste grene.

Nævnet finder også, at henset til at trægruppen nu findes i en villahave, og der ikke længere er nogen sti, der fører umiddelbart forbi trægruppen, at betydningen af fredningen er formindsket.

Imidlertid er der stadig adgang til at se den høje trægruppe fra „Ringriderpladsen“ og de tilstødende veje. Nævnet finder det herefter betænkeligt at antage, at fredningen har mistet sin betydning i et sådant omfang, at den bør bringes til ophør.

Fredningsnævnet finder endvidere i afgørelsen af 3/12 1970, at det med hensyn til ulemperne for ansøgeren, så er disse ikke andre end sådanne som måtte påregnes, såvel da fredningen skete, som da

ejendommen blev bygget og haven anlagt, men at den økonomiske udvikling har gjort det forholdsmæssigt betydeligt dyrere at bære ulemperne.

De værste ulemper må antages foreløbigt at være afhjulpet uden udgift for ejeren. Herefter findes ulemperne - i hvert fald foreløbig - ikke afgørende at kunne tale for en ophævelse af fredningen.

Som følge af det anførte og idet bemærkes, at der heller ikke i øvrigt findes at foreligge omstændigheder, der med fornøden styrke taler for en ophævelse

b e s t e m m e s

Den ved kendelse af 5. maj 1925 skete fredning bør ikke ophæves..."

Sønderborg Kommune har anført følgende i fredningsforslaget om baggrunden for ønsket om ophævelse af fredningen af lindetræerne:

"...

Ejerne af matr.nr. 281b, hvor træerne står, (Helle Holm og Jon Andersen) retter den 25. maj 2012 henvendelse til Fredningsnævnet med en forespørgsel om, hvorvidt der kan pålægges Sønderborg Kommune den opgave at styne og passe træerne, eller om de må fælde træerne, idet ejerne forudsætter, at træerne ikke vil blive genplantet, hvis de forgår ved sygdom, stormfald o.l. Baggrunden for ejernes henvendelse er, at Sønderborg Kommune een gang tidligere har stynet træerne og een gang har fældet et sygt træ. Kommunen har nu tilkendegivet, at man agter at stoppe denne service.

Kommunen har den 6. august 2012 besvaret en forespørgsel fra fredningsnævnet om sagen. Kommunen oplyser

- at fredningsnævnet i 1993 dispenserede fra fredningen, således at der kunne ske en beskæring af træerne
 - at daværende Sønderjyllands Amt anbefaler en stynning, som „for en tid vil gøre træerne mindre synlige...“, men som bør udføres af hensyn til sikkerheden og træernes sundhed.
 - at amtet påtager sig opgaven
 - at Gråsten kommune nogle år senere gentager stynningen på bestilling af amtet.
- Det vurderes, at trægruppen ikke længere fremtræder som et landskabslement.
- at Sønderborg Kommune efter kommunalreformen i 2007 har gentaget nedskæringen 1 gang.
 - at kommunen ikke finder synlige tegn på svækkelse af træerne
 - at kommunen vurderer, at betydningen af fredningen er meget formindsket
 - at træer og buske i de omliggende haver slører billedet af lindetrægruppen
 - at kommunen vil støtte et evt. ønske fra ejeren om en ophævelse af fredningen, subsidiært at forny trægruppen.

Fredningsnævnet udtaler den 30. august 2012 til ejerne, at en fældning af alle træerne uden genplantning kræver at fredningskendelsen ophæves, og det kræver, at der foreligger helt ekstraordinære omstændigheder.

Såfremt der ønskes fældet enkelte træer, vil der som udgangspunkt blive stillet krav om genplantning."

Fredningsforslaget indeholder herefter følgende vurderinger af betydningen af kendelsens ophævelse i forhold til internationale beskyttelsesområder, naturbeskyttelseslovens beskyttelseslinjer, Sønderborg Kommunes planlægning og bebyggelsen i området:

"...

3. FREDNINGENS FORHOLD TIL INTERNATIONALE NATURBESKYTTelsesOMRÅDER.

Ifølge Naturbeskyttelseslovens § 36 stk. 4 skal der i et fredningsforslag, der ligger uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, redegøres for, at fredningen ikke forringer naturtyper og levesteder for arter eller forstyrre arter inden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, som området er udpeget for.

Et „internationalt naturbeskyttelsesområde“ er en samlebetegnelse for EF-habitats-områder, Fuglebeskyttelsesområder og ramsarområder

.... er vist afgrænsningen mod Konkelbebyggelsen af EF- habitatsområdet (H83), som omfatter Rinkenæs Skov, Dyrehaven (inkl. Gråsten Slotssø) og Rode Skov.

Områderne er udpeget i Bekendtgørelse nr. 408 af 01/05/2007 med senere ændringer „om udpegning og administration af internationalt naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter“.

...

Sønderborg Kommune har i 2012 udarbejdet et udkast til Natura-2000 plan for det pågældende område i samarbejde med Aabenraa Kommune og Naturstyrelsen.

Planen beskriver de vigtigste naturværdier, således:

Skovene huser den ene af de to sønderjyske bestande af den sjældne syvsoverart, hasselmusen. Hvepsevåge yngler normalt med flere par og rød glente har tidligere ynglet i skovene. Langs vandløbene og omkring søer og damme er isfuglen udbredt, og omkring Gråsten Slotssø, Vandholm og Saltholm ses jævnligt rørhøg og af og til rødbrude om vinteren. Stor vandsalamander er udbredt i området og forekommer i alle egnede vandhuller.

Store dele af skoven er gammel - der er en del bøgebevoksninger og lidt færre egebevoksninger over 100 år. Omkring en fjerdedel af skovarealet udgøres af bøg, eg og ask dækker en fjerdedel, og resten er nåleskov. Den prioriterede skovnaturtype, elle- og askeskov, findes på mindre arealer fordelt over hele området.

I planen beskrives også truslerne mod områdets naturværdier, og den eneste trussel som er relevant for Konkelbebyggelsen er, at den rekreativ anvendelse af områderne vurderes at kunne rumme en risiko for forstyrrelser af ynglefuglene på udpegningsgrundlaget.

En fremtidig anvendelse af arealet som almindelig have, og en evt. fjernelse lindetræerne vurderes således til, hverken at forstyrre eller forringe levestederne i de nærliggende naturområder for de naturtyper, som områderne er udpeget for.

4. FREDNINGSFORSLAGETS FORHOLD TIL NATURBESKYTTELSES-LOVENS BESKYTTELSESLINJER.

I følge Danmarks Miljøportal, Arealinformation er arealet omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 17 om skovbyggeplaner, som imidlertid alene vedrører bebyggelse o.l.

Bestemmelsen har således ingen betydning for, hvad der fremover måtte ske med de fredede lindetræer.

5. FORHOLD TIL SØNDERBORG KOMMUNENS PLANLÆGNING.

I følge Kommuneplan 2009 - 2021 for Sønderborg kommune ligger arealet i rammeområde Gråsten 7.1.006.B under betegnelsen Herles/Konkel. Området er byzone og har status som villabebyggelse. I kommuneplanrammerne er det bl.a. bestemt, at „eksisterende ældre træer skal søges bevaret. Der skal udarbejdes bevarende lokalplan for området“.

Der findes ingen gældende lokalplaner for området.

En gennemførelse af fredningen forudsætter, at kommunen afklarer sit forhold til kommuneplanen, jf. planlovens § 23c.

Et evt. kommuneplantillæg kunne gennemføres parallelt med fredningsprocessen

...

6. FORHOLD TIL BEBYGGELSE I OMRÅDET.

Området indeholder for størstedelens vedkommende villabebyggelse, som sandsynligvis er bygget fra 1920'erne og senest i 2008.

Da fredningen blev rejst i 1925, var der ingen bebyggelse i den umiddelbare nærhed af lindetræerne.

Huset på Herles 15 (matr.nr. 281a) er ifølge BBR-registret bygget i 1932, og nabo-huset (matr. nr.368) i 1930.

Huset på Johs. Kochsvej 25 (matr.nr. 281b), hvor lindetræer står, er først bygget i 2008. Huset lige syd for på nr. 23 er bygget i 1957.

Alle disse nærmeste huse til de fredede lindetræer er altså bygget efter fredningen, og man må derfor, fra såvel kommunernes (sognerådenes) og bygherrenes side have været vidende om eller have kunnet forudse, at træerne på et eller andet tidspunkt kunne gå til grunde, og udgøre en sikkerhedsrisiko..."

Sønderborg Kommune har herefter i fredningsforslaget uddybet begrundelsen for ønsket om ophævelse af fredningen således:

"...

7. BEGRUNDELSER FOR REJSNING AF NY FREDNINGSSAG.

Som det fremgår af det ovenstående, så har spørgsmålet om en opretholdelse af fredningen været diskuteret flere gange, og de, der har været mest aktive for at få fredningen ophævet, har været lodsejerne.

Fredningen blev i 1925 begæret af Borgerforeningen af 1920, Gråsten. Denne borgerforening eksisterer ikke længere.

SET FRA EJERENS SIDE:

Den daværende ejer af arealet (Lauritz Andersen) fik tilbudt en erstatning een gang for alle på kr. 100, som han imidlertid afslog, som værende for lidt. Han var imod fredningen, som ville betyde en ikke uvæsentlig indskrænkning i hans ejendomsret, og således bevirke en værdiforringelse af ejendommen.

De senere ejere har alle på et eller andet tidspunkt følt sig generet af træerne:

- I 1993 fik Søren Rasmussen dispensation til beskæring af af sikkerhedsmæssige grunde.
- I 1969 søgte Astrid Juncker om ophævelse af fredningen.
- I 2012 søgte Helle Holm og Jon Andersen om at fælde træerne.

Specielt de sidstnævnte kan føle deres hus truet af nedstyrtende grene mm., hvis der ikke med passende års mellemrum sker en styning af træerne eller en fældning, som løser deres problem een gang for alle.

For grundejeren fungerer trægruppen i dag primært som en integreret del af haveanlægget hvor der i fuld overensstemmelse med fredningsbestemmelserne sker oplagring af brænde og materialer.

Selv om der sker en ophævelse af fredningen, er der intet til hinder for, at træerne bliver stående. Forskellen er, at det er grundejeren, der har den fulde dispositionsret over træerne, og dermed også må bære de fremtidige udgifter.

Ved en opretholdelse af fredningen af hensyn til „offentlighedens interesser“ må grundejeren have en berettiget forventning om, at „det offentlige“ også påtager sig vedligeholdelsespligten, således at træerne fremstår smukke og sunde, og uden at de udgør sikkerhedsmæssige risici for naboerne.

Som et generelt oplysning skal nævnes, at hvis der i dag ønskes bygget indenfor naturfredningslovens skovbyggelinjer på 300 m, så bestemmes det ofte, at der ikke må bygges indenfor en sikkerhedsafstand på mindst 10 m fra skovbrynet, svarende til størrelsen på et stort træ, der kunne falde i en storm.

Den nærmeste del af huset på Johs. Kochsvej 25 ligger ca. 5 m fra det nærmeste træ, og træerne har en højde på ca. 8 m, foruden at de står på en høj.

Det er alene fredningsnævnet, der kan bestemme, hvordan og hvor ofte der kan ske beskæringer. Imidlertid har det – i hvert fald hidtil – været kommunen, der ud fra sin prioriteringer af udgifter til plejeopgaver også har været medbestemmende.

...

SET FRA KOMMUNENS SIDE:

Da fredningen blev gennemført i 1925 lå højen med de 10 lindetræer frit i landskabet uden omgivende bebyggelse.

Træerne med den sammenvoksede store trækrone har udgjort et meget spektakulært syn. Og med offentlighedens frie adgang til højen, hvorpå træerne gror, har det dengang været en rigtig god idé, at sikre trægruppen for eftertiden.

Desværre fredede man alene lindetræerne, og dermed indirekte kun det areal (højen), hvorpå træerne står.

Det har givet mulighed for, at der kunne ske bebyggelse i umiddelbar nærhed af træerne, uden at det kom i konflikt med fredningsbestemmelserne.

Som det fremgår ovenfor, er der givet tilladelse til opførelse af énfamiliehuse i træernes nærhed i 1930, 1932, 1957 og senest i 2008.

Dette har betydet, at træerne (højen) i dag ligger i en privat have uden offentlig adgang.

At der er givet tilladelse til at bygge huse så tæt ved træerne, har haft som konsekvens, at en evt. stor sammenvokset krone, ville være en sikkerhedsrisiko for husene og dets beboerne på grund af faren for nedfaldne grene, forårsaget af såvel naturlig ælde som storme.

Træerne må derfor nødvendigvis stynes.

Tidligere var det ikke almindeligt i fredningssager, at der blev lavet bestemmelser om pleje af de fredede genstande, biotoper eller landskaber.

De måtte passe sig selv. Skete der nedfald af grene, eller væltede eller knækkede der træer, så fandt man gerne en pragmatisk løsning.

Ovenfor ... er beskrevet fredningsnævnets afgørelse fra 1970. Her gav man dispensation til en kapning med begrundelsen, at fredningen efter sit indhold ikke er til hinder for en afkapning af de nederste grene.

I kendelsen finder nævnet også, at henset til at trægruppen nu findes i en villahave, og der ikke længere er nogen sti, der fører umiddelbart forbi trægruppen, at betydningen af fredningen er formindsket.

Kommunen skal hertil bemærke, at „villahaven“ i 1970 havde adressen Herles 15, og trægruppen stod bagerst i haven i forhold til huset.

Denne bagerste del af haven blev så i 2008 udstykket og bebygget med huset på Johs. Kochsvej 25. Det tidligere fremførte argumentet med, „at betydningen af fredningen er formindsket“, har således en større vægt nu, end i 1970.

I afgørelsen fra 1970 konstaterer fredningsnævnet også, at „*der er stadig adgang til at se den høje trægruppe fra „Ringriderpladsen“ og de tilstødende veje. Nævnet finder det herefter betænkeligt at antage, at fredningen har mistet sin betydning i et sådant omfang, at den bør bringes til ophør.*

Kommunen skal hertil anføre, at trægruppen set fra Ringriderpladsen ... vel er synlig, men træerne har langt fra det spektakulære udseende som dengang, efter at træerne er blevet stynet, og at de sandsynligvis i al fremtid skal holdes stynede for at forhindre skader på de nærmeste huse.

Efter kommunens opfattelse er sådanne stynede træer - uden en egentlig kronedannelse – langt fra det landskabsbillede, som oprindeligt ønskedes sikret.

Arbejdet med kapningen af træerne er af hensyntagen til de berørte grundejere, og på grund af de utilstrækkelige fredningsbestemmelser hidtil betalt af henholdsvis daværende Sønderjyllands Amtskommune og af Sønderborg kommune.

Amtskommune har betalt for styninger i 1993 og i 1970 med Gråsten kommune som udførende part. Sønderborg kommune har efter 2007 gentaget nedskæringen én gang, ligesom man i 2011 har fældet ét af træerne på grund af sygdom. Gruppen består nu af 9 træer.

Kommunen har opgjort, at den sidste beskæring kostede ca. 15.000 kr. Denne opgave blev udført før 2008, hvor huset på Johs. Kochsvej er opført.

Fremtidige beskæringer vil blive dyrere, da der nu ikke mere kan bruges lift. Man er nødt til at skære det hele fra en stige, og slæbe grenene ud af haven med håndkraft på grund af at adgangsvejene over matr.nr. 281b ikke er tilstrækkeligt brede til en vogn.

Kommunen frygter, at det bliver nødvendigt med beskæringer med få års mellemrum, således at omkostningerne herved ikke vil stå i et rimeligt forhold til fredningens nytteværdi for offentligheden.

Allerede ved fredningsnævnet behandling af sagen i 1970 udtalte Gråsten Kommune, at fredningen burde ophæves...

Sønderborg Kommune har - i brev af 6. august 2012, ... - oplyst, at man er indstillet på, at ville støtte en evt. anmodning fra ejeren om ophævelse, idet kommunen vurderer, at betydningen af fredningen er meget formindsket, og at træer og buske i de omliggende haver slører billedet af lindetrægruppen set udefra.

Det er således kommunens konklusion,

- at betydningen af fredningen er meget formindsket,
- at trægruppen som følge af den nødvendige beskæring har mistet sit tidligere særpræg
- at højen med træerne er en integreret del af en privat have,
- at plejeudgiften ikke står i et rimeligt forhold til den landskabelige gevinst,
- at ophævelse af fredningen ikke virker ødelæggende på områdets øvrige kvaliteter, og
- at en fortsat fredning udgør en sikkerhedsrisiko for de omliggende huse og beboere.

Kommunen ønsker derfor at få sagen forelagt for Fredningsnævnet med henblik på en aflysning af fredningen..."

Selvom forslaget går ud på ophævelse af fredningen af lindetræerne, har Sønderborg Kommune udarbejdet følgende forslag til fredningsbestemmelser:

"...

§ 1. FORMÅL

Formålet med de nye fredningsbestemmelser - til kendelse af 30. maj 1925 fra Fredningsnævnet for Aabenraa Amtsrådkreds om fredning af lindetrægruppe i Konkel - er at give mulighed for at ejeren af matr. nr. 281b, Gråsten, Gråsten-Adsbøl på egen hånd kan disponere over træerne på grundstykket uden indblanding fra myndighedernes side.

Med fredningsbestemmelserne fritages kommunen for yderligere udgifter og ansvar i forhold til træernes tilstedeværelse.

§ 2. AREALERNES FREMTIDIGE ANVENDELSE.

Arealet anvendes som have i tilknytning til ejendommens beboelseshus.

§ 3. BEBYGGELSE, VEJ, TEKNISKE ANLÆG

Arealet må alene udnyttes i overensstemmelse med de til enhver tid af kommunen fastlagte bestemmelser. Arealet er beliggende i byzone og er omfattet af kommune-planens rammeområde: Gråsten 7.1.006.B under betegnelsen Herles/Konkel. Området er byzone og har status som villabebyggelse.

§ 4. ALMENHEDENS ADGANG

Offentligheden har ingen adgang til arealet.

§ 5. NATURPLEJE

Arealet plejes og bruges af grundejeren efter eget ønske. Jf. formålet og §§ 2 og 3.

§ 6. NATURBESKYTTelsesLOVENS GENERELLE BESTEMMELSER OG HERUNDER FORHOLDET TIL BESKYTTEDE NATURTYPER MM

Evt. byggeri på arealet kræver ingen godkendelser efter naturbeskyttelseslovens generelle bestemmelser. Jf. dog § 3.

§ 7. OPHÆVELSE AF EKSISTERENDE FREDNING

Ved nærværende fredningskendelse ophæves den af Fredningsnævnet for Aabenraa Amtsrådkreds den 30. maj 1925 afsagte kendelse om fredning af lindetræsgruppe i Konkel, Gråsten.

§ 8. RETSVIRKNING AF FREDNINGSFORSLAGET

De nuværende fredningsbestemmelser (afsagt 30/5 1925) er gældende, indtil Fredningsnævnet efter naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 1, jf. § 40 stk. 2 har offentliggjort sin afgørelse i denne sag..."

Fredningsforslaget indeholder følgende budgetoverslag:

"Fredningen går alene ud på at ophæve en tidligere fredning fra 1925, hvor der ikke blev betalt erstatning for den rådighedsindskrænkning, som bevaringen af lindetræerne pålagde grundejeren.

Grundejeren har hidtil ikke – så vidt vides - haft direkte udgifter til pasning og vedligeholdelse af træerne.

Alle udgifter hermed er afholdt af de offentlige kasser.

Gennemførelsen af fredningen vil således ud fra en samfundsøkonomisk betragtning betyde en besparelse på skønnet 20.000 kr., hver gang der skulle foretages et større indgreb.

Derfor er der ikke tale om, at der vil være direkte omkostninger forbundet med gennemførelse af fredningsforslaget, såsom udgifter til fredningerstatninger, og udgifter til offentlig erhvervelse eller til naturgenopretning, som normalt påbydes gennemført som led i en fredning.

Udgifter til erstatninger og pleje: Kr. 0

Efter naturbeskyttelseslovens § 36 stk. 6 skal budgetoverslaget sendes til udtalelse hos de myndigheder, der kan rejse fredningssag.

Ifølge § 33 stk. 3 drejer det sig om miljøministeriet (Naturstyrelsen) og Danmarks Naturfredningsforening. Da foreningen ikke afholder udgifter til fredningserstatninger skal den dog ikke høres.

Da denne fredning ikke koster noget, har kommunen vurderet, at det var forsvarligt at undlade en høring af budgetoverslaget hos Naturstyrelsen...”

Under forberedelsen af sagen har Naturstyrelsen i et brev af 3. januar 2013 til Planeriet, der på Sønderborg Kommunes vegne har stået for udarbejdelsen af fredningsforslaget, udtalt:

”Planeriet har ved mail af 8. november 2012 anmodet Naturstyrelsen Sønderjylland om en faglig udtalelse i relation til træernes sundhed tilstand.

Jævnfør fredningskendelsen fra 30/5 1925 er lindetræerne under tilsyn af stats-skovrider Lindskov-Christiansen, Gråsten. Sønderborg Kommune har bedt Planeriet om at undersøge og foreslå en fremtidig løsning for den fredede lindetræsgruppe.

Naturstyrelsen Sønderjylland, ved fuldmægtig Karsten Romme har den 23. november 2012 besigtiget lindetræsgruppen.

Lindetræsgruppen er beliggende i baghaven til Johs Kochsvej 25, Gråsten og støder op til skellet til matr. nr. 281a og 368 Gråsten, Gråsten-Adsbøl. Afstanden til nærmeste bygning er ca. 5 meter. I forbindelse med udstykning og bebyggelse af matr. nr. 218 b er det ikke muligt at komme ind til trægruppe, med f. eks. en lift i forbindelse med beskæring af lindetræsgruppen, hvilket forøger udgifterne til pleje og beskæring af træerne væsentligt.

Lindetræerne fremtræder i dag som gruppe på 8 lindetræer, der står på en mindre høj i en cirkel med en diameter på ca. 13 meter. Der er i løbet af de sidste år fældet et par træer i cirklen. Træerne er stynet i ca. 10. meters højde, hvilket ud fra forhandlingsprotokollen vurderes at være udført omkring 1993/1994. Træerne er i løbet af de sidste 40 år opkappet løbende. Ifølge forhandlingsprotokollen er der givet tilladelse til opstamning af træerne i 1970 og styning af træerne i 1993.

Umiddelbart ser træerne sunde ud, men træerne bør vurderes igen efter løvspring i foråret 2013.

Det vurderes dog, at der kan være den del råd i stammerne. Dette skyldes at træerne har været opstammet igennem de sidste 40 år, og at træerne er blevet stynet for ca. 20 år siden, med efterfølgende mulighed for rådangreb fra snitfladerne. Der er på nuværende tidspunkt fjernet et par træer. Man må antage at disse har været udgåede. Det kan forventes at flere træer efterhånden må fældes.

Med træernes placering i en lille villahave og tæt på beboelsesbygninger, bør de af sikkerheds grunde under ingen omstændigheder blive højere, og der bør være et skærpet tilsyn med træernes sundhed...”

Under forberedelsen af sagen har Sønderborg Kommune på foranledning af Fredningsnævnet indhentet en udtalelse hos Naturstyrelsen, København.

Naturstyrelsen har i brev af 21. februar 2013 til Planeriet oplyst, at Naturstyrelsen ikke har ”bemærkninger til vurderingen af, at der ikke er erstatningsmæssige omkostninger forbundet med fredningsforslaget.”

Fredningsnævnets behandling af fredningsforslaget:

Fredningsnævnet har afholdt offentligt møde den 24. maj 2013 om Sønderborg Kommunes forslag.

Fredningsnævnet har bekendtgjort fredningsforslaget i Statstidende for den 19. april 2013 og i JydskeVestkysten for den 19. april 2013.

Fredningsnævnet har indkaldt ejerne af ejendommen, Helle og Jon Andersen, offentlige myndigheder, foreninger og berørte naboer ved brev, dateret den 17. april 2013, til mødet.

I det offentlige møde deltog Helle og Jon Andersen, for Sønderborg Kommune arkitekt Ebbe Enø, for Naturstyrelsen Sønderjylland, forstfuldmægtig Karsten Romme, for Naturstyrelsen, naturgeograf Jørgen Clausen, for Museum Sønderjylland museumsinspektør Peter Dragsbo, for Danmarks Naturfredningsforening Finn Lindhart og for Friluftsrådet Carsten Matzen, samt naboerne til det fredede areal Pia Rasmussen og Gurli Nielsen.

Der er anført følgende i fredningsnævnets forhandlingsprotokol om det offentlige møde:

” ...

Fredningsnævnets formand oplyste, at Sønderborg Kommune med brev af 27. februar 2013 har fremsat forslag om ophævelse af kendelse, afsagt den 30. maj 1925 om fredning af en gruppe lindetræer, der står på en høj i en parcelhushave på Johs. Kochsvej 25, Gråsten. Fredningsforslaget vedrører ejendommen matr. nr. 281 Gråsten, Gråsten-Adsbøl. Det fremgår af fredningsforslaget, at Sønderborg kommune har fremsat forslaget for at give ejeren af ejendommen mulighed for på egen hånd at disponere over træerne. Det fremgår endvidere af fredningsforslaget, at Sønderborg Kommune har vurderet, at trægruppen som følge af nødvendig beskæring har mistet sit tidligere præg, at plejeudgiften ikke står i et rimeligt forhold til den landskabelige gevinst, og at betydningen af fredningen af lindetræerne er meget formindsket.

Arkitekt Ebbe Enø, Sønderborg Kommune, forelagde fredningsforslaget og oplyste blandt andet, at lindetræerne blev fredet i 1925. Da fredningen blev gennemført, var lindetræerne et markant landskabselement, fordi træerne var synlige fra alle sider. Det fremgår af oplysningerne om højen, at der var adgang til højen via en sti, der har eksisteret helt op i 1950'erne. I årene efter fredningens gennemførelse begyndte Gråsten at udvikle sig, og byen voksede med nye boligområder, der efterhånden omkransede højen med træerne. De omliggende grunde blev yderligere udstykket, og i dag er højen med træerne fuldstændig omgivet af bebyggelse og ligger midt i en have. Den offentlige adgang eksisterer heller ikke længere. Der er gennem årene, således som det er beskrevet i fredningsforslaget, sket styning af træerne, så de er blevet mindre synlige i landskabet. Nogle af træerne er ramt af råddenskab, så der er fare for, at de vil gå til grunde. Det tidligere Sønderjyllands Amt har stynet træerne af sundhedsmæssige årsager. Det vil være overordentligt dyrt at pleje træerne, fordi arbejdet ikke kan udføres fra en lift. Da træernes fredningsmæssige værdi er meget beskeden, og da omkostningerne til plejen ikke står i et rimeligt forhold hertil, har Sønderborg Kommune efter Helle og Jon Andersens ønske rejst fredningsforslaget.

Helle Andersen bemærkede, at hendes mand og hun købte grunden i 2006, og at de opførte deres hus i 2007. De er glade for træerne, som er et flot element i deres have, men de har hverken de faglige eller økonomiske forudsætninger for at kunne pleje træerne forstmæssigt korrekt. Det har undret dem, at udgåede træer ikke er blevet erstattet med nye træer. Træerne må gerne blive stående, hvis Sønderborg Kommune vil pleje dem. Hvis træerne skal fældes, må det være kommunens opgave.

Jan Andersen tilføjede, at træerne skal stynes eller beskæres; arbejder kan ikke udføres fra en lift.

Mogens P. C. Jakobsen oplyste, at Lokalhistorisk Forening i Gråsten, har drøftet forslaget. Det er foreningens opfattelse, at fredningen bør fastholdes. Højen indgår i et gammelt kulturlandskab. Lokalhistorisk Forening er i besiddelse af gamle fotografier, som viser en markant træbevokset høj. Der var tidligere adgang til højen ad en sti, som antageligt er blevet sløjfet sidst i 1950'erne. Stiens forløb kan fortsat fastlægges på stedet. Det er overordnet foreningens ønske, at stien retableres, så offentligheden på ny får adgang til højen.

Museumsinspektør Peter Dragsbo oplyste, at Museum Sønderjylland protesterer mod ophævelse af fredningen, der ikke alene har en landskabelig, men også en historisk begrundelse. Det er vanskeligt at afgøre, om højen i familien Andersens have er en oldtidshøj eller en skabt høj. Højen er registreret som fortidsminde. Det er dokumenteret, at de sønderjyske hertuger iscenesatte landskabet omkring deres besiddelser. Højen i familien Andersens have kan være en del af dette iscenesatte landskab og skal i så fald ses i sammenhæng med "Amalienhain" og Hjertehøj. Denne teori støttes af ældre kort, der viser landskabet omkring Gråsten Slot og by, og at der førte en sti fra slotsparken gennem familien Andersens have neden for højen og videre ned mod "Amalienhain". Det er museets opfattelse, at højen med træerne tidligere har været et lysthus. Lindetræerne er "kandelaberlinde", der har været klippet eller beskåret, men ikke stynet, så de har dannet et "lindelysthus". Sådanne lindelysthuse fandtes i mange af de romantiske og landskabelige haver og parker, der blev anlagt fra slutningen af 1700-tallet til langt op i 1800-tallet. Lindelysthuset ses på ældre kort, hvor højen skiftevis er markeret med signatur for træer og høj. Lindetræerne på højen er af anelig alder og bærer tydelige spor af gentagne beskæringer. Alle træerne er intakte, bortset fra 2, der er fældet eller gået til grunde. Fredningen har således en historisk begrundelse, som taler for at fredningen skal opretholdes.

Forstfuldmægtig Romme bemærkede, at det er vanskeligt at afgøre, hvor gamle træerne er. Hvis det lægges til grund, at træerne i 1925 udgjorde en markant trægruppe, er det nærliggende at antage, at træerne har været omkring 50 år gamle i 1925, da fredningen blev gennemført. Naturstyrelsen har undersøgt træerne. Undersøgelsen tyder på, at træerne er blevet klippet. De er senere blevet beskåret. Når træer beskæres, opstår der "sår", der undergraver træernes sundhedstilstand. Lindetræerne er i dag i mere eller mindre forfald. Hvis træerne skal reddes, skal der iværksættes en grundig pleje, som er mulig at gennemføre, selvom plejearbejdet besværliggøres af, at træerne står midt i en villahave. Træernes toppe gør træerne ustabile. Hvis træerne stynes, kan vægten og presset lettes, og det er muligt, at træerne så i et vist omfang regenerer.

Naturegeograf Jørgen Clausen oplyste, at højen er medtaget i Nationalmuseets optegnelsen over fortidsminder under navnet Herzogs Hügel. Det fremgår af optegnelsen, at højen er registreret som en rund, græsklædt høj med affladet og planeret top, hvorpå der er plantet 8 lindetræer i en kreds som et lysthus. Der er i følge optegnelsen adgang fra vestsiden ad stentrin til højen. Det fremgår endvidere af optegnelsen, at højen formentlig er urørt.

Finn Lindhart oplyste, at Danmarks Naturfredningsforening har vurderet sagen og er af den opfattelse, at der ikke er grundlag for at ophæve fredningen af lindetræerne. Årsagen til misligholdelsen af træerne skal søges i, at de kommunale myndigheder i deres planlægning har set bort fra de fredede træer og meddelt byggetilladelser, så træerne efterhånden er blevet omkranset af villaer med tilhørende haver, så enhver pleje vanskeliggøres. Det kan imidlertid ikke begrunde, at fredningen af træerne skal ophæves. Hvis fredningsnævnet imødekommer anmodningen om ophævelse af denne fredning, kan afgørelsen danne præcedens for fremtidige anmodninger om ophævelse af tilsvarende mindre fredninger. Denne sag kan kun løses, hvis Sønderborg Kommune opfylder sin plejeforpligtelse.

Helle og Jon Andersen bemærkede, at de intet har imod, at trægruppen bevares, men de magter ikke økonomisk at pleje træerne, og de har ikke forudsætningerne for selv at gennemføre plejen.

Mogens Jakobsen opfordrede fredningsmyndighederne og plejemyndigheden til at overveje genplantning af nye lindetræer til erstatning for de 2 lindetræer, der er fældet.

Ebbe Enø bemærkede hertil, at der skal udarbejdes en plejeplan og i yderste fald ske genplantning, såfremt kommunen skal leve op til sin plejeforpligtelse.

Forstfuldmægtig Romme anførte heroverfor, at det er spørgsmålet, om genplantede lindetræer kan få tilstrækkeligt lys på dette sted. Der skal formentlig ske en totaludskiftning af træerne og derefter genplantning, hvis der skal nås en forstmæssig optimal løsning.

Carsten Matzen oplyste, at Friluftsrådet har vurderet sagen. Problemet er opstået, fordi de kommunale myndigheder i byplanlægningen ikke har taget højde for den fredede trægruppe. Hvis kommunen ikke havde givet tilladelse til udstykningen af grundene omkring Johs. Kochsvej, havde lindetræsgruppen under forudsætning af en løbende pleje stadig været et markant element i landskabsbilledet. Hvis træerne beskæres eller fældes, er fredningen illusorisk. Friluftsrådet protesterer mod ophævelse af fredningen, som både har en landskabelig og historisk begrundelse. Sagen drejer sig udelukkende om, at myndighederne ikke har taget plejeforpligtelsen alvorligt.

Der foretoges herefter besigtigelse af lindetræsgruppen.

Under besigtigelsen oplyste forstfuldmægtig Romme, at det ud fra en visuel vurdering af træerne er sandsynligt, at træerne er blevet kappet; dette indgreb har overordnet set ødelagt træerne, fordi de er blevet mere sårbare. Der er i øvrigt ingen umiddelbar fare for, at træerne styrter om.

Efter besigtigelsen har Museum Sønderborg og Historisk Forening Gråsten i brev af 27. maj 2013 uddybet museets og foreningens bemærkninger til fredningsforslaget.

Museum Sønderborg og foreningen har anført i brevet blandt andet:

”...

På vegne af Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot og Historisk Forening Gråsten vil vi hermed fremsende indsigelse mod ophævelse af den pågældende fredning.

Den omtalte lindetræsgruppe er helt klart et tidligere lindelysthus af den type, som var yndet i de romantiske og landskabelige haver og parker fra slutningen af 1700-tallet til langt ind i 1800-tallet. Af lysthusets lindetræer er bevaret alle, bortset fra to - og træerne ser ud til at være af anselig alder og med tydelige spor af gentagne ældre beskæringer og evt. en tidligere afskæring foroven i ca. 6-7 meters højde. Senere fik de lov til at vokse frit, hvilket var gældende, da fredningen blev tinglyst i 1925, men er siden igen beskåret fra siderne og foroven.

Lindelysthuset ses på ældre kort, hvor der skiftevis er signatur for træer og høj, og lå ved en nu delvis nedlagt sti, der førte fra slotsparken ned mod det sydligere beliggende anlæg "Amalienhain". Selve højen er registreret som fortidsminde, sb. Nr. 20, Gråsten Sogn, kaldet "Herzogs Hügel", hertugens høj. Højen er dermed beskyttet af museumslovens kapitel 8, § 29 e. I bilag 1 til loven er angivet, at fortidsminder er beskyttet, såfremt de er synlige i terrænet uanset tidligere status som fredet. Sådanne fortidsminder er beskyttet mod alle slags indgreb; man må f.eks. gerne fælde træer og buske, men ikke rykke rødder op.

Lindelysthusets alder er usikker, men dette og andet tyder på, at lysthuset går tilbage til slutningen af 1700-tallet, hvor hertug Frederik Christian 1. af Augustenborg som ejer af Gråsten omlagde landskabet omkring Gråsten Slot til en blanding af landskabshave og organiseret landbrugs- og skovlandskab. Dermed var Gråsten en af de allerførste landskabelige parker i det danske rige - og blev meget rost af den dengang kendte haveteoretiker C.C.L. Hirschfeld i Kiel (*Theorie der Gartenkunst*, 1779-85). I dette anlæg indgik også den store oldtidshøj ved skoven vest for slottet, Hjertehøj. Oprindeligt var der muligvis anbragt et tempel på Hjertehøj - men senest i begyndelsen af 1800-tallet omdannes Hjertehøj til lindelysthus med træerne og trapper placeret meget lig den her omtalte høj. Meget tyder derfor på, at begge høje med lindelysthuse er anlagt samtidigt og af samme "bygherre" - formentlig hertug Christian Frederik 2.s slotsgartner.

En anden mindre sandsynlig mulighed er, at lindelysthuset først er plantet af familien Ahlmann, der i begyndelsen af 1800-tallet etablerede sig i Gråsten og som i 1856 købte teglværksejer Dithmers "Villa Steinburg" i den vestlige ende af byen. Efterfølgende omdannede Ahlmann-familien nemlig haven ved "Villa Steinburg" til en romantisk have med kunstig ruin, birkeklædt lysthus, sø mm. Navnet "Amalienhain" på den nærliggende lund henfører formentlig til denne familie, idet der var en Amalie i Ahlmann-familien, men ikke i hertugfamilien. Men familierne Dithmer og Ahlmann kan sagtes have overtaget jorder med allerede anlagte romantiske anlæg fra hertugen, som til op i 1800-tallet ejede al jord i og omkring Gråsten.

I alle tilfælde skal højen med lindelysthus på matr. 281 b Gråsten ses som en *del af en storstilet organisering af hele landskabet omkring slot og by som landskabshave*, gennemført af de augustenborgske hertuger - og evt. videreført af lokale familier. På den måde er højen med lindelysthuset et *absolut bevaringsværdigt historisk landskabselement*, som bør bevares uanset den senere bebyggelse af de omliggende arealer. Til gengæld er karakteren af lindelysthus, som nu er delvis genskabt ved beskæring og afkortning i toppen, mere i overensstemmelse med den oprindelige karakter end træerne var ved fredningen i 1925, hvor de gennem en årrække havde fået lov til at vokse vildt (evt. efter Ahlmann-familiens fallit 1884?). Hvor højt lindelysthuset oprindeligt har været (fra jord til trætoppe) er svært at sige - men på flere af de nuværende træer sås et tydeligt "spring" i en 7-8 meters højde..."

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet for Aabenraa Amtsrådkreds har ikke i kendelsen om fredningen af lindetræerne begrundet, hvorfor lindetræerne skulle fredes.

I betragtning af den manglende angivelse af formålet med fredningen er det nærliggende at antage, at fredningen skal sikre, at gruppen af lindetræer skal bevares som et markant islæt i landskabsbilledet. Fredningen må derfor betragtes som en status quo fredning.

Fredningsnævnet vurderer på baggrund af udtalelserne fra Museum Sønderjylland, Historisk Forening Gråsten og Naturstyrelsen, at det ikke kan udelukkes, at fredningen tillige kan have en historisk begrundelse, som imidlertid ikke er kommet til udtryk i kendelsen.

Ifølge fredningsforslaget skal kendelsen om fredningen af lindetræerne ophæves og erstattes af en kendelse med fredningsbestemmelser, der indebærer, at bestemmelserne om tilsyn og pleje med fredede arealer sættes ud af kraft for lindetræerne, og at ejeren af ejendommen disponerer over træerne uden indblanding fra myndighedernes side. Fredningsforslaget indebærer i realiteten, at fredningen af træerne ophæves. Fredningsnævnet finder derfor, at forslaget skal behandles som et forslag om ophævelse af kendelsen om fredningen af lindetræerne.

Ophævelse af en fredning sker kun undtagelsesvist, og kun hvis det er nødvendigt til varetagelse af tungtvejende samfundsmæssige hensyn, eller hvis fredningen må anses for i realiteten at have mistet sin betydning. Det fremgår af praksis, at ændring eller ophævelse af en fredning også accepteres, hvis det oprindelige fredningsformål kan opretholdes på trods af ændringen eller ophævelsen, og formålet med ændringen er en bedre varetagelse af det fredningsmæssige formål, samt hvis

fredningen er udtryk for en fejl. Det fremgår endvidere af praksis, at ændringer eller ophævelser af fredninger regelmæssigt gennemføres som led i en modernisering eller anden form for revision af ældre fredninger, der undertiden resulterer i, at ældre fredninger ophæves og erstattes af en ny samlet fredning.

Fredningsnævnet vurderer på baggrund af udtalelser fra Naturstyrelsen, at det er muligt at bevare træerne. Fredningsnævnet vurderer endvidere, at der ikke heroverfor foreligger hverken tungtvejende samfundsmæssige hensyn eller andre afgørende forhold, der nødvendiggør, at kendelsen ophæves. De historiske oplysninger, som Museum Sønderjylland og lokalhistorisk forening har fremlagt, tilfører området en historisk dimension, som vil gå tabt, såfremt træerne fældes, fordi de vidner om det anlæg, som har været på Herzogs Hügel.

Det påhviler Sønderborg Kommune som tilsyns- og plejemyndighed at føre tilsyn med træerne og iværksætte den nødvendige pleje. Udgifterne til den nødvendige pleje er en kommunal udgift. Spørgsmålet om den økonomiske byrde ved plejen kan derfor ikke påberåbes af hverken Sønderborg Kommune eller Helle og Jon Andersen til støtte for en ændring eller en ophævelse af fredningen. Den omstændighed, at omkostningerne ved plejen af træerne forøges, fordi plejearbejdet ikke længere kan foretages fra en lift på grund af udstykning og bebyggelse af grunden, kan heller ikke begrunde ophævelse eller ændring af fredningen.

Fredningsnævnet tager derfor ikke forslaget om ophævelse af fredningen af lindetræerne til følge.

Thi bestemmes:

Sønderborg Kommunes forslag om ophævelse af kendelsen, afsagt den 30. maj 1925 af Fredningsnævnet for Aabenraa Amtsrådkreds tages ikke til følge.

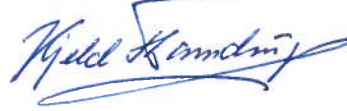
Hans Chr. Nielsen

Margit Ø. Laub

Kjeld Thamdrup

OVERFREDNINGSNÆVNET>

27/11 1925

U d s k r i f t
af
Overfredningsnævnets Forhandlings- og Kendelses-
protokol.

_____000000000_____

Aar 1925 , den 21. November afsagde Overfredningsnævnet paa Grundlag af den skriftlige Votering følgende Kendelse i Sagen angaaende Fredning af en Køj med Lindetræbevoksning paa den i Grundbogen for Graasten Bind IX, Blad 247 indførte Ejendom.

Da denne Sag, hvorved Fredningsnævnet for Aabenraa Amtsrådskræde har afsagt Kendelse den 30. Maj 1925, er indanket for Overfredningsnævnet efter Udløbet af den i Naturfredningslovens § 14 fastsatte Ankefrist, vil Sagen være at afvise.

Thi bestemmes:

Sagen afvises.

Udskriftens Rigtighed bekræftes.

Overfredningsnævnet, den November 1925.

FREDNINGSNÆVNET>

Forhandlingsprotokollen for Fredningsnævnet for Aabenraa Amtsraadskreds.

Aar 1925 den 30. Maj Fm. Kl. 10 $\frac{1}{4}$ samledes Naturfredningsnævnet for Aabenraa Amt til Møde paa Hotel "Graasten", hvor da foretoges:

Sag angaaende den Lærer Lauritz Andersen af Graasten tilhørende Lindetræsgruppe i Konkelt, henstaaende paa Ejendommen Graasten Bind IX Blad 247.

Ejeren Lærer Lauritz Andersen, mødte og bemærkede, at han efter at have købt Hovedparcellen, senere - for at undgaa at Højen med Bevoksning blev solgt til andre - ogsaa købte denne af Gaardejer Petersen, Palæet, for ca. 1000 Kr. Det hele ham tilhørende Grundstykke, incl. Højen, er ca. 1100 m², og i Tilfælde af Arealets hensigtsmæssige Bebyggelse formener han, at Bevoksningen paa Højen er af saa overskyggende Karakter, at det kan være nødvendigt for at kunne udnytte Arealet blandt andet til Have, at Højen med Træer - i hvert Fald Træerne - fjernes, og at en Servitut om Fredning betyder en ikke uvæsentlig Indskrænkning i hans Ejendomsret og derigennem Vardiforringelse af hans Ejendom. Han forlanger derfor Erstatning.

Nævnets Medlemmer var enige om, at der ikke ved en Fredning af Højen med Bevoksning paaførtes Ejeren et Tab, der i og for sig berettiger til nogen Erstatning, men vilde for at imødekomme Ejeren tilbyde en Erstatning en Gang for alle af 100 Kr.

Ejeren erklærede, at han ikke vilde modtage Nævnets Tilbud. Nævnet afsagde saadan

K e n d e l s e :

Den paa Ejendommen, tilhørende Lærer Lauritz Andersen af Graasten, indført i Grundbogen for Graasten Bind IX Blad 247 værende Høj med Lindetræsbevoksning vil uden Erstatning for Ejeren være at frede, saaledes at den bestaaende Bevoksning under Tilsyn af Skovrider Lindskov-Christiansen, Graasten, bevares og eventuel fornyes.

Mødet hævet Kl. 11,50 Fm.

Chr. Andersen

H.P.Hanssen

J. Holm

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 00147.00

Dispensationer i perioden: -03-112-1970 - 01-02-1993

U d s k r i f t

af

forhandlingsprotokollen for naturfredningsnævnet for
Aabenraa amtsrådskreds.

1969 den 12. november kl. 17⁰⁰

afholder nævnet, repræsenteret af den fungerende formand, retsassessor Kruse-Blinkenberg, Aabenraa, og det kommunevalgte medlem, pens. viceskoleinspektør Jens Andersen, møde i Graasten.

Der foretages

Sag nr. 163/69

Ansøgning om ophævelse af fredningspligt
for så vidt angår en lindetræsgruppe på
art. nr. 281, Graasten ejerlav, tilhørende
fru Astrid Juncker, Herles 15, Graasten.

Der fremlægges andragende af 23. september 1969.

Andragerinden antræffes. Hun gentager ansøgningen og henviser til
det i skrivelsen af 23. september 1969 anførte.

Andragerinden oplyser, at hun har erhvervet art. nr. 281 i 1952 og
at ejendommen er bygget i 1932.

Formanden bemærker, at lindetræsbevoksningen er fredet ved kendelse
af 5. maj 1925.

Sagen udsat til forelæggelse for statsskovrideren.

Mødet hævet.

Kruse-Blinkenberg,

fg. formand

Jens Andersen.

1970 den 28. februar kl. 10³⁰

afholder nævnet, repræsenteret af den fungerende formand, retsassessor
Kruse-Blinkenberg, Aabenraa, det amtsvalgte medlem, pens. stadsskole-
inspektør P. Rosager-Hansen, Padborg, og det kommunevalgte medlem,
pens. viceskoleinspektør Jens Andersen, Graasten, møde i Graasten.

Fredningsregister nr. 2-5 er tilstede.

Antruffet bliver

1. fru Astrid Juncker, og
2. statsskovrider P. Morville, Graasten.

Nævnet foretager besigtigelse.

Der fremlægges

fotokopi af udskrift af nævnets forhandlingsprotokol for den 2.2.1925 vedrørende sag angående forskellige naturfredningsspørgsmål i Graasten og omegn efter begæring af Borgerforeningen af 1920, Graasten, og fotokopi af matrikelkort.

Fru Juncker oplyser, at den på kortet viste fodsti, fra hvilken der var adgang til trægruppen, er nedlagt i 1952. Der er således ingen almindelig adgang til højen nu. Syd og øst for hendes ejendom er der nu andre private ejendomme. Afstanden fra højen til "Ringriderpladsen" er nu ca. 30 - 50 meter.

Skovrideren oplyser, at statsskovvæsenet ikke har nogen pligt til at vedligeholde trægruppen. Han mener at træerne i det væsentlige fremtræder som den gang, de blev fredet.

Ansøgerinden erklærer, at hun ønsker at kappe træerne, således at man kan gå under disse uden ulemper.

Skovrideren erklærer, at efter hans mening er fredningen ikke til hinder for en sådan kapning. Afkapningen vil tværtimod bevirke, at trægruppen vil fremtræde smukkere. Statsskovvæsenet kan ikke foretage afkapningen, men vil føre tilsyn hermed.

Skovrideren bemærker, at en række andre fredede træer i Graasten bevares og plejes ved kommunens foranstaltning, og bemærker at denne fredning her, der er sket samtidig med fredningen af de andre træer, i det i det væsentligste synes båret af samme hensyn.

Formanden bemærker, at det er oplyst, at Borgerforeningen ikke eksisterer mere.

Sagen udsat.
Mødet hævet.
Kruse-Blinkenberg,
fg. formand.

P. Rosager-Hansen

Jens Andersen

1970 den 5. marts kl 11⁰⁰

afholder nævnet, repræsenteret af den fungerende formand, retsassessor Kruse-Blinkenberg, Aabenraa, det amtsvalgte medlem, pens. stadsskoleinspektør P. Rosager-Hansen, Padborg, og det kommunevalgte medlem, pens. viceskoleinspektør Jens Andersen, Graasten, møde i Graasten.

Der foretages

Sag nr. 163/69 - fortsat -

Nævnet drøfter sagen.

Nævnet bemærker, at det fremgår af fredningskendelsen, at lindetræsbevoksningen "vil være at frede, således at den bestående bevoksning under tilsyn af skovrider Lindskov-Christiansen bevares og eventuel fornyes."

Idet fredningen ikke indeholder nogen bestemmelse om, hvem vedligeholdelsen og fornyelsespligten påhviler, og da den almindelige lovgivning ikke ses at pålægge ejeren en sådan almindelig pligt, finder nævnet, at sagen vil være at udsætte, for at spørgsmålet om vedligeholdelsespligten kan søges oplyst.

Nævnet beslutter, forinden videre foretages, at indhente en udtalelse hos Graasten kommune om hvorvidt denne ønsker fredningen opretholdt eller ophævet og om, hvorvidt denne vil være villig til at foranledige, at de nederste grene afkappes i det af ansøgerinden foran anførte omfang.

Sagen udsat.

Mødet hævet.

Kruse-Blinkenberg

P. Rosager-Hansen

Jens Andersen

fg. formand.

1970 den 23. juli kl. 16⁴⁵

afholder nævnet, repræsenteret af den fungerende formand, retsassessor Kruse-Blinkenberg, Aabenraa, det amtsvalgte medlem, pens. stadsskoleinspektør P. Rosager-Hansen, Padborg, og det kommunevalgte medlem, købmand Georg J. Jessen, Trappen, møde i Graasten kommune.

Der foretages

Sag nr. 163/69 - fortsat -

Der fremlægges

skrivelse af 16. 6. 1970 fra Graasten kommune, der har vedtaget at udtale-

le., at fredningen bør ophæves.

Nævnet vedtager forinden afgørelse træffes, at høre Danmarks Naturfredningsforening i anledning af påstanden om ophævelse af fredningen.

Sag udsat.

Mødet hæves. P. Rosager-Hansen Georg J. Jessen

Kruse-Blinkenberg,

fg. formand.

1970 den 8. oktober kl. 16³⁰

afholder nævnet, repræsenteret som foran, møde i Graasten.

Der foretages Sag nr. 163/69 - fortsat -

Ansøgerinden er til stede.

For Danmarks Naturfredningsforening møder overdyrlæge Dahlkild, Padborg.

Der fremlægges

fotokopi af matrikelkort med de udstykkede parceller betegnede ved skravering.

Overdyrlæge Dahlkild bemærker, at det drejer sig om store og meget gamle linde, der danner et "lysthus". Højen og træerne rager op over det kringliggende terræn. Træerne er sunde. Han har set trægruppen på afstand og har beundret den og ser den første gang i dag fra haven. Han udtaler på naturfredningsforeningens vegne, at man ønsker at bevare trægruppen, selv om der er gener forbundet med trægruppens bevaring. Foreningen vil finde det rimeligt, at der ydes sagsøgerinden støtte ved afhjælpningen af de hende ved fredningen påførte ulemper. Naturfredningsforeningen mener at fredningen ikke bør være til hinder for at de nederste grene kappes.

Sagen udsat til fornyet henvendelse til Graasten statsskovdistrikt.

Mødet hæves.

Kruse-Blinkenberg

P. Rosager-Hansen

Georg J. Jessen

fg. formand.

1970 den 3. december kl. 16³⁰

afholder nævnet, repræsenteret som foran, møde i Trappen.

Der foretages

Sag nr. 163/69 - fortsat -

Formanden bemærker, at han efter det sidst afholdte møde har rettet henvendelse om sagen, dels til statsskovrideren for Graasten Statskovdistrikt, der har bekræftet et tidligere givet tilsagn om at ville medvirke ved kapningen af de nederste grene af lindetræerne og fjernelse af det afkappede, således at de største ulemper ved fredningen afhjælpes, og dels til Graasten Kommune - borgmesteren - der har erklæret at kommunen er villig til at bære udgifterne herved.

Spørgsmålet om hel eller delvis ophævelse af fredningen forhandles og nævnet afsiger sålydende

k e n d e l s e :

Nævnet finder at fredningen efter sit indhold ikke er til hinder for, at der kan ske en afkapning af de nederste grene, og tiltræder at dette sker.

Nævnet finder, henset til at trægruppen nu findes i en villahave, og der ikke længere er nogen sti, der fører umiddelbart forbi trægruppen, at betydningen af fredningen er formindsket.. Imidlertid er der stadig adgang til at se den høje trægruppe fra "Ringriderpladsen" og de tilstødende veje. Nævnet finder det herefter betænkeligt at antage, at fredningen har mistet sin betydning i et sådant omfang at den ved kendelsen af 5. maj 1925 skete fredning som følge heraf bør bringes til ophør.

Med hensyn til ulemperne for ansøgeren bemærkes, at disse ikke er andre end sådanne som måtte påregnes såvel da fredningen skete, som da ejendommen blev bygget og haven anlagt, men at den økonomiske udvikling har gjort det forholdsmæssigt betydeligt dyrere at bære ulemperne. De værste ulemper må efter statsskovvæsenets og kommunens erklæringer antages foreløbig at være afhjulpet uden udgift for ejeren. Herefter findes ulemperne - i hvert fald foreløbig - ikke afgørende at kunne tale for en ophævelse af fredningen.

Som følge af det anførte og idet bemærkes, at der heller ikke

iøvrigt findes at foreligge omstændigheder, der med fornøden styrke
taler for en ophævelse

b e s t e m m e s :

Den ved kendelse af 5. maj 1925 skete fredning bør ikke ophæves.

Kruse-Blinkenberg P. Rosager-Hansen Georg J. Jessen.

Det bemærkes, at denne afgørelse kan indbringes for overfrednings-
nævnet af de i naturfredningslovens § 34 nævnte klageberettigede inden
4 uger fra den dag, disse har modtaget meddelelse om afgørelsen.

Sagen sluttes.

Mødet hæves.

Kruse-Blinkenberg P. Rosager-Hansen Georg J. Jessen
fg. formand.

Udskriftens rigtighed bekræftes

Naturfredningsnævnet for
Sønderjyllands amts sydlige
fredningskreds, Aabenraa.

, den 22. januar 1971

P.n.v.

Kruse Blinkenberg
Kruse-Blinkenberg,
fg. formand.

FREDEDE AREALER

Kommune: Gråsten

Ejerlav: Gråsten

Matr.nr.: 281

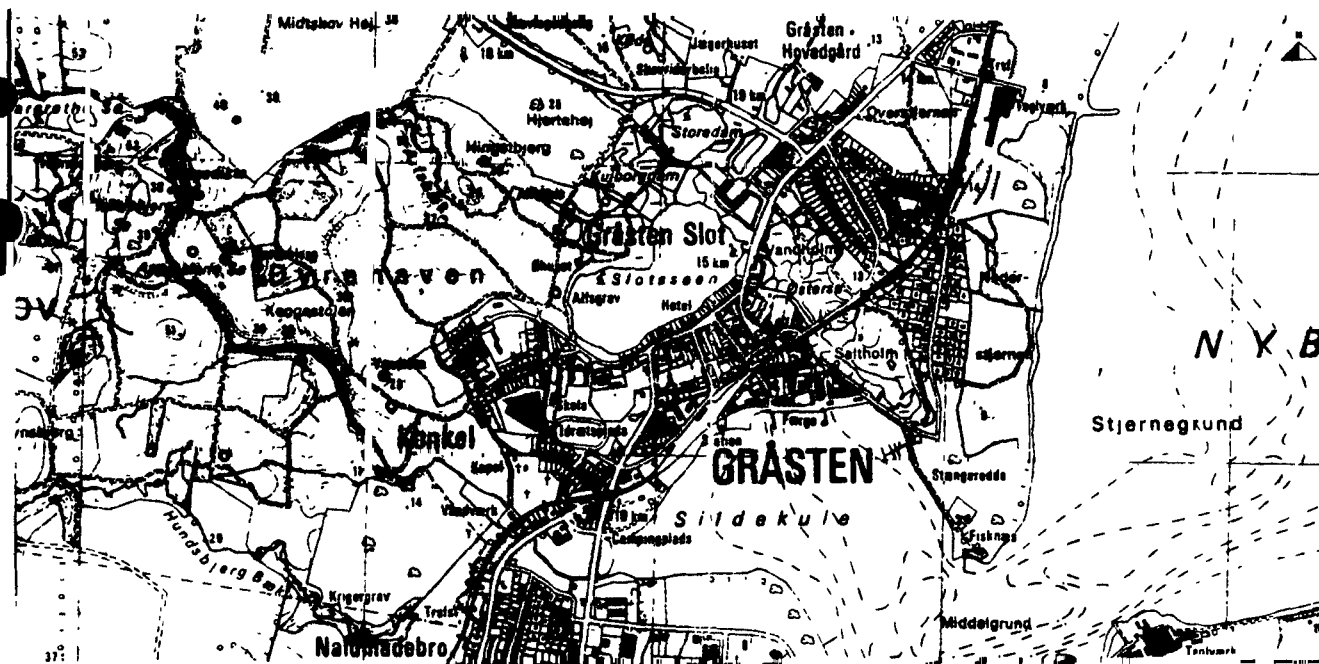
Lokalitet: Lindetræsgruppe i Gråsten.

J.nr.:

F.N.j.nr.: 163/69

O.F.N.j.nr.:

F.P.U.j.nr.: 540-90-36-77

Reproduceret af Sønderjyllands Amtsråd med tilladelse (A400/76) af Geodætisk Institut.

Kort nr.: 1211 I NV

Skala: 1:25.000

Bekendtgjort:

Sagsrejser:

Fredningsnævnets kendelsesdato: 5.5.1925

Kort udarbejdet dato: 29.3.1977

Overfredn.nævnets kendelsesdato: 3.12.1970*

Kort revideret dato:

Arealstørrelse:

Ejerforhold: Privat

Interessezone: Byzone

Påtaleret:

Formål: Bevare lindetræsgruppe.

Diverse: * Fredningen af 5.5.1925 opretholdes, mod at fredningen ikke er til hinder for kapning af de nederste grene.

Indhold:

Lindetræsbevoksningen vil være at frede således at den bestående bevoksning under tilsyn af skovrideren for Gråsten bevares og evt. fornyes.

- 2 FEB. 1993

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS AMT

Dommerkontoret, Nørregade 31,
6270 Tønder. - Telf. 74 72 22 05.

Den 1. februar 1993 foretog formanden, dommer S.A.Koustrup, følgende sag på dommerkontoret:

Fr.nr. 5/93

Ansøgning fra Søren Rasmussen, Herles 15,
Gråsten, om tilladelse til beskæring af
en fredet lindetræs-gruppe på matr.nr.
281 Gråsten ejerlav, Gråsten.

- § 50 -

Der fremlagdes skrivelse af 28. januar 1993 fra Sønderjyllands amt, landskabskontoret, j.nr. 8-70-52-2-513-1-92.

Det er oplyst, at beskæringen først og fremmest ønskes af sikkerhedsmæssige hensyn, da der ofte falder tørre grene ned i haven og på huset.

Landskabskontoret har meddelt, at man besigtigede trægruppen i efteråret 1992, og at indgrebet for en tid vil ændre trægruppens karakter og gøre træerne mindre synlige i bybilledet, men af hensyn til sikkerheden og træernes sundhed, bør plejen udføres snarest. Arbejdet aftales nærmere med Gråsten Statsskovdistrikt, Gråsten kommune og grundejeren.

Det fremgår af sagen, at fredningen, der er sket ved kendelse af 5. maj 1925, ikke hindrer, at træerne plejes ved beskæring.

Nævnets afgørelse:

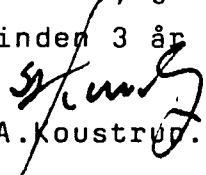
1211/8-0001

58

1211/8-0001

Da pleje af trægruppen er tiltrængt, og da fredningen tillader en pleje ved beskæring, meddeler fredningsnævnet herved i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 tilladelse til det ansøgte.

I medfør af lov om naturbeskyttelse, § 66, bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dato.

S.A. Koustrup.

/ha'

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til Fredningsnævnet for Sønderjyllands amt, Dommerkontoret, Nørregade 31, 6270 Tønder, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

Fredningsnævnet for Sydjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 9968 8800

E-mail: esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

20. december 2016
FN SJS 33/2016

J.nr.: FN SJS 33/2016: Stillingtagen til plejeplan vedrørende fredede lindetræer på ejendommen, Johs Kochsvej 25, 6300 Gråsten.

Fredningsnævnet har den 1. august 2016 modtaget en henvendelse fra beboerne af ejendommen, Johs Kochsvej 25, Gråsten, Helle og Jon Andersen. Helle og Jon Andersen er ikke tilfredse med Sønderborg Kommunes pleje og vedligeholdelse af de fredede lindetræer.

Træerne er fredet ifølge fredningsnævnets kendelse af 30. maj 1925.

Sønderborg Kommune har som følge af ejernes henvendelse til Fredningsnævnet udarbejdet en plejeplan.

Da Helle og Jon Andersen ikke er enige i plejeplanen, skal Fredningsnævnet træffe afgørelse i sagen, jf. bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 om pleje af fredede arealer og tilsyn § 1, stk. 5.

Fredningsnævnet har foretaget besigtigelse af træerne.

Fredningsnævnet har besluttet at godkende plejeplanen med tilføjelse som beskrevet under afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund

I fredningskendelsen af 30. maj 1925 hedder det:

” ...

Sag angaaende den Lærer Lauritz Andersen af Graasten tilhørende Lindetræsgruppe i Konkel, henstaaende paa Ejendommen Graasten Bind IX Blad 247.

Ejeren Lærer Lauritz Andersen, mødte og bemærkede, at han efter at have købt hovedparcellen, senere - for at undgaa at Højen med Bevoksning blev solgt til andre - ogsaa købte denne af Gaardejer Petersen, Palæet, for ca. 1000 Kr. Det hele ham tilhørende Grundstykke, incl. Højen, er ca. 1100 m², og i tilfælde af Arealets hensigtsmæssige Bebyggelse formener han, at Bevoksningen paa Højen er af saa overskyggende Karakter, at det kan være nødvendigt for at kunne udnytte Arealet blandt andet til Have, at Højen med Træer - i hvert Fald Træerne - fjernes, og at en Servitut om Fredning betyder en ikke uvæsentlig Ind-

skrænkning i hans Ejendomsret og derigennem Værdiforringelse af hans Ejendom. Han forlanger derfor Erstatning.

Nævnets Medlemmer var enige om, at der ikke ved en Fredning af Højen med Bevoksning paaførtes Ejeren et Tab, der i og for sig berettiger til nogen Erstatning, men vilde for at imødekomme Ejeren tilbyde en Erstatning en Gang for alle af 100 Kr.

Ejeren erklærede, at han ikke vilde modtage Nævnets Tilbud. Nævnet afsagde saadan

K e n d e l s e :

Den paa Ejendommen, tilhørende Lærer Lauritz Andersen af Graasten, indført i Grundbogen for Graasten Bind IX Blad 247 værende Høj med Lindetræsbevoksning vil uden Erstatning for Ejeren være at frede, saaledes at den bestaaende Bevoksning under Tilsyn af Skovrider Lindskov-Christiansen, Graasten, bevarer og eventuel fornyes..."

Fredningsnævnet har 2 gange behandlet spørgsmålet om eventuel ophævelse af fredningen, senest i 2013. Ved kendelse af 19. september 2013 bestemte Fredningsnævnet, at Sønderborg Kommunes forslag om ophævelse af fredningen ikke blev taget til følge, og at det påhviler Sønderborg Kommune som tilsyns- og plejemyndighed at føre tilsyn med træerne og iværksætte den nødvendige pleje.

Ifølge bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 § 1 kan kommunen gennemføre plejeforanstaltninger på fredede, ikke statsejede arealer, når det tjener til opnåelse af formålet med fredningen og ikke strider mod fredningsbestemmelserne.

Sønderborg Kommune har den 20. september 2016 udarbejdet følgende plejeplan for træerne:

Plejeplanens formål

Gruppen af lindetræer på matr. 281 Gråsten, Gråsten-Adsbøl er ved fredningskendelse af 30. maj 1925 fredet til at skulle bevares.

Ved kendelse afsagt den 19. september 2013, er det afgjort, at "...fredningen skal sikre, at gruppen af lindetræer skal bevares som et markant islæt i landskabsbilledet. Fredningen må derfor betragtes som en status quo fredning". Yderligere er det afgjort, at "Det påhviler Sønderborg Kommune som tilsyns- og plejemyndighed at føre tilsyn med træerne og iværksætte den nødvendige pleje. Udgifterne til den nødvendige pleje er en kommunal udgift."

På baggrund af ovenstående kendelser, er formålet med denne plejeplan at søge at bevare træernes sundhed, således at disse fremstår som det landskabsselement de er fredet som. Plejeplanen udarbejdes således udelukkende ud fra de for lindetræernes optimale vækst-/bevaringsforhold.

Beskrivelse af trægruppen samt træarten

Trægruppen er placeret på en høj i baghaven på adressen Johs. Kocksvej 25, 6300 Gråsten, og består i dag af 8 lindetræer (Tilia). Trægruppen er plantet i en cirkelform; der har formodentligt oprindeligt stået ti træer i cirklen. Det formodes at træerne har fungeret som "Lindelysthus".

...

Træerne har en alder på min. 125 år, baseret på feltvurdering samt baggrundsoplysninger i fredningskendelse af 19. september 2013. Lindetræer kan i naturlig tilstand blive minimum 300 år, men som for andre vej- og parktræer kan begrænset rodudvikling grundet dårlige jordforhold, hyppige beskæringer og anden stress medføre at træets levealder bliver reduceret. Dog har linden en god evne til at skyde nye skud, selv under nedbrydning af stammen.

På nuværende tidspunkt er der fundet angreb af kulsvamp i to af lindene (nr. 1 og nr. 4). Angrebet på træ nr. 1 er vurderet til at have bredt sig til 40 % af rodokredsen, med en påvirkning på 5-8 cm. i det radiale

snit. For træ nr. 4 er ca. 25 % af træets omkreds påvirket af kulsvamp, i en dybde af ca. 3-6 cm. i det radiale snit. Kulsvampen er en aggressiv nedbryder, som påvirker træets ved, og dermed træets stabilitet, i negativ retning. Der er derfor stor sandsynlighed for, at de pågældende træer indenfor de næste 10-15 år skal fældes, da de ellers udgør risiko for bygnings- og/eller personskaade.

De resterende 6 træer vurderes til at være uden angreb af svamp og anden sygdom.

Tilsynsfrekvens og -indhold

Siden 2013 har Sønderborg Kommune udført årlige tilsyn med lindetræerne, dels med henblik på at vurdere om et plejetiltag var nødvendigt, men i lige så høj grad for at vurdere træernes sundhedstilstand, herunder udvikling af svampeangreb.

Fremadrettet vil Sønderborg Kommune, som tilsynsmyndighed udføre ét årligt tilsyn med lindetræerne. Tilsynet, som skal udføres af relevant fagperson, finder sted ved visuel bedømmelse af træerne. På tilsynet undersøges og vurderes følgende:

- Udvikling af angreb af kulsvamp på allerede påvirkede træer, samt undersøgelse af, om andre af træerne er under angreb.
- Om træerne er påvirket af andre svampeangreb, samt om der er insektangreb samt andre sygdomstegn.
- Træernes statiske stabilitet; både i stamme og krone.
- Hvert 3.-5. år vurderes det ligeledes om træerne kan bære en ny styning.

Der bør på baggrund af det årlige tilsyn udarbejdes tilsynsnotat i tilfælde af, at der erkendes negativ udvikling af træernes sundhedstilstand, set i forhold til sidste tilsyn.

Tilsynet bør afholdes sammen med den til enhver tid gældende ejer af matr. 281 Gråsten, Gråsten-Adsbøl, hvis dette er muligt.

Plejetiltag

Den fremadrettede pleje vil finde sted efter nedenstående opstilling (år 0 = året 2013):

År 0-10 Træerne stynes 2-3 gange.

Evt, fældning af ét til to træer på grund af infektion af kulsvamp. Gentilplantning af fældede træer, hvis muligt som følge af skyggegener samt konkurrence fra tilbagestående træer. Herudover vurdering af, om gentilplantning er mulig efter museumlovens regler for fortidsminder.

År 11-20

Træerne stynes 1- 2 gange

År 21 -

Træerne stynes 0 - 2 gange over en 10 årig periode, afhængig af træernes sundhedstilstand.

I alle tilfælde vil en styning kræve, at denne udføres alene med udgangspunkt i træernes sundhed.

Der bør efter år 10 udarbejdes en revideret plejeplan som igen tager udgangspunkt i træernes sundhedstilstand."

Den 19. oktober 2016 fremsendte Helle og Jon Andersen følgende bemærkninger til plejeplanen:

"Vi har følgende bemærkninger til Sønderborg Kommunes plejeplan:

Træerne bør rod klippes for grene op til 2,5 meters højde hvert år. De breder sig så meget, at de fylder for meget i vores have, og græsset får ikke lys og vand. Dette gør vi selv en til to gange hvert år. Vi lægger mange arbejdstimer i det, og vi er ude at leje en trailer hver gang.

Desuden er tidsintervallerne 3 til 5 år med hensyn til styning ikke tilfredsstillende, og efter 10 år er det en fuldstændig uholdbar situation. Såfremt træernes tilstand er så dårlig, foreslår vi, at de fældes, og der

plantes nye. Vi har ofte været nervøse i stormvejr med de store træer. Det er da betænkeligt, at man vælger at lade dem stå så tæt på et hus.

Når træerne ikke bliver stynet, fylder de for meget, og vi får ingen sol i vores have, og vores græsplæne får ingen vand. Vi mener, det er en forringelse af prisen på vores hus, hvilket ikke er rimeligt. Det skulle Sønderborg Kommune have tænkt på og gjort opmærksom på, inden de tillod en udstykning og bebyggelse på grunden.

Såfremt vi selv skal passe det nederste af træerne, og træerne skal stynes med så lange mellemrum, anser vi det som rimeligt, at der gives en økonomisk kompensation til os. Det var ikke på det grundlag vi valgte at bygge vores hus.”

Den 31. oktober 2016 supplerede Helle og Jon Andersen indsigelserne med følgende:

” Ved løvfald bruger vi en hel dag på at samle blade og køre dem væk med en trailer, vi har lejet. Vi mener, det må indgå i plejeplanen også, at det er Sønderborg Kommunes opgave.”

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 8. december 2016, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse.

I mødet deltog formanden, retspræsident Margit Ø. Laub, Esbjerg, det ministerudpegede medlem Kjeld Thamdrup og det kommunalt udpegede medlem ved suppleanten Ole Stisen. Endvidere deltog Ebbe Enøe og Ronni Stobberup Olsen på vegne Sønderborg Kommune, Søren Hansen på vegne SVANA, Birger Jønsson på vegne Friluftsrådet og Jon og Helle Andersen.

Fredningsnævnets formand redegjorde for sagen og de relevante dele af fredningsbestemmelserne.

Ronni Stobberup Olsen redegjorde for indholdet af plejeplanen og de overvejelser kommunen har haft i forbindelse med udarbejdelsen af planen. Træerne er fredet og skal bevares. Plejeplanen skal derfor tilgodese træernes sundhed. Træerne er på nuværende tidspunkt på et stadie, hvor de forfalder. Gennemgangen af træerne tyder på, at træernes toppe på et tidspunkt er blevet kappet over, hvilket er et meget hårdt indgreb. Det ville være bedst at lade træerne få mest mulig ro, men der er naturligvis også et hensyn til omgivelserne i form af den på ejendommen i 2008 opførte ejendom.

Helle og Jon Andersen oplyste, at de som beboere på ejendommen har store problemer med den nuværende pleje af træerne. Træerne bør rodstynes hvert år. Helle Andersen og Jon Andersen fremsatte de indsigelser, der fremgår ovenfor. De anmoder særligt om, at der sker en årlig rodbeskæring. De gav udtryk for, at de i forbindelse med købet af ejendommen var bekendt med de fredede træer, men at de gik ud fra, at der ville ske en langt mere omfattende pleje af træerne. De føler, at ejendommen på grund af den mangelfulde pleje er blevet mindre værd, og de er ikke trygge ved, at flere af træerne har kulsvamp. De frygter, at træerne ved en storm kan falde ned til skade for ejendommen og personer. De mener, at træerne tidligere er blevet plejet langt hyppigere. Hvis træerne er så vigtige og er i forfald, bør træerne fældes og nye træer plantes.

Ronni Stobberup Olsen oplyste, at det er svært at foretage en genplantning, da træerne står meget tætte. En rodstyning hvert år er ikke nødvendig af hensyn til træernes sundhed. En sådan pleje giver kun mening i forhold til brugen af haven, og det mener kommunen ikke er kommunens opgave at tilgodese. Kommunen skal alene i sin pleje tilgodese træernes sundhed. Ifølge kommunens oplysninger er der sket en beskæring af de nederste grene i 1970, træerne blev stynet i 1993 og er derud-

over blevet stynet yderligere en gang på et tidspunkt mellem 1993 og 2007. Træerne blev igen styntet i 2013 og rodsquiddene blev fjernet i 2015. Det er sædvanligt, at træerne reagerer ved rodsquid og vandris, når træerne er ”stressede”. Ved udarbejdelsen af plejeplanen er der ud over det anførte tillige blevet taget hensyn til, at man ikke kan komme ind i haven med en lift. Når træerne skal plejes, skal man bruge en topbeskærer, der – når vedkommende skal op i træet – stresser træerne, idet vedkommende bliver nødt til at lave små ridser i stammen via de klatresporer, der benyttes.

Fredningsnævnet har indhentet teknisk bistand fra Naturstyrelsen, der i en mail af 28. november 2016 blandt andet har skrevet:

”

Kommunen er henhold til naturbeskyttelseslovens pleje- og tilsynsmyndighed for fredede områder. Det er kommunens opgave at planlægge og prioritere plejeindsatsen.

...

Såfremt kommunen ønsker at gennemføre pleje, skal der forinden udarbejdes en plejeplan jf. bekendtgørelsens § 1 stk. 3.

Det fremgår af § 1 stk. 2 at plejen skal udføres, så den ikke medfører udgifter eller gene for ejer eller bruger.

Såfremt der ikke kan opnås enighed mellem grundejeren og kommunen om foranstaltningerne skal de forelægges for Fredningsnævnet.

...

Det er SVANAs vurdering, at den plejeplan, som Sønderborg Kommune har udarbejdet er dækkende for den overordnede pleje og tilsyn med de fredede træer.

Plejeplanen kan evt. suppleres med, at der i forbindelse med det årlige tilsyn foretages en vurdering af omfanget af rodsquid/vandris fra rod og stamme.”

Fredningsnævnets afgørelse

Formålet med fredningen fremgår ikke af kendelsen af 30. maj 1925 om fredning af en gruppe lindetræer.

I betragtning af den manglende beskrivelse af formålet med fredningen har Fredningsnævnet den 19. september 2013 udtalt, at det er nærliggende at antage, at fredningen skal sikre, at gruppen af lindetræer skal bevares som et markant islæt i landskabsbilledet. Fredningen må derfor betragtes som en status quo fredning.

Ifølge § 1, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 om pleje af fredede arealer, der ikke ejes af statslige myndigheder, kan kommunen gennemføre plejeforanstaltninger på fredede arealer, når dette tjener til opnåelse af formålet med fredningen.

Den pleje, som kommunen herefter skal gennemføre, skal først og fremmest sikre, at træernes sundhedsmæssige tilstand til stadighed er optimal. Plejen skal således ikke tilgodese ejernes interesser i at have en lys og åben have, og plejen skal endvidere ikke tilgodese, at der er et stort arbejde i at køre blade og andet affald væk, hidrørende fra træerne.

Sønderborg Kommune har vurderet gruppen af lindetræer og plejebehovet og har herefter udarbejdet en plejeplan, der beskriver træernes tilstand og plejebehov.

Sønderborg Kommune har konkluderet i plejeplanen, at der skal udføres et årligt tilsyn med lindetræerne. Tilsynet skal udføres af relevant fagperson og finder sted ved visuel bedømmelse af træerne. I forbindelse med tilsynet undersøges og vurderes udvikling af angreb af kulsvamp på allerede påvirkede træer samt undersøgelse af, om andre træer er under angreb, om træerne er påvirket af andre svampeangreb, samt om der er insektangreb samt andre sygdomstegn, træernes statiske stabilitet både i stamme og i krone. Hvert 3. – 5. år vurderes det ligeledes, om træerne kan bære en ny styning. Sønderborg Kommune har endvidere beskrevet den fremadrettede pleje fra 2013 herunder hyppigheden af styning.

Da træerne kan reagere voldsomt efter et indgreb, finder Fredningsnævnet, at det bør indgå i plejeplanen, at kommunen ved det årlige eftersyn skal vurdere behovet for beskæring af rodsrud – særligt i en periode på 1 år efter en styning.

Fredningsnævnet godkender derfor plejeplanen med den tilføjelse, at Sønderborg Kommune ved det årlige eftersyn skal vurdere behovet for beskæring af rodsrud – særligt året efter en styning.

Klagevejledning:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Natur- og Miljøklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Natur- og Miljøklagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via forsiden på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,

- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 500 kr.

Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg, den 20. december 2016

Margit Ø. Laub
Formand

Denne afgørelse er sendt til:

Helle og Jon Andersen, helleogjon@gmail.com
Sønderborg Kommune, post@sonderborg.dk, rool@sonderborg.dk, een@sonderborg.dk
Miljø- og Fødevareministeriet, Styrelsen for vand- og naturforvaltning, svana@svana.dk ;
sofha@svana.dk
Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Sønderborg, soenderborg@dn.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk
Dansk Ornitologisk Forening, soenderborg@dof.dk, jorn.vinther.sorensen@gmail.com
Friluftsrådet/Sønderjylland, soenderjylland@friluftsradet.dk
Friluftsrådet/Sønderborg, b.joensson@stofanet.dk

Fredningsnævnet for Sydjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 9968 8800

E-mail: esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

3. august 2018
FN SJS 15/2017

J.nr.: FN SJS 15/2017: Ansøgning fra Sønderborg Kommune om godkendelse af revideret plejeplan vedrørende fredede lindetræer på ejendommen Johs. Kochsvej 25, 6300 Gråsten.

Fredningsnævnet modtog den 20. december 2017 fra Sønderborg Kommune en revideret plejeplan for den gruppe af fredede lindetræer, som er placeret på adressen Johs. Kochsvej 25, Gråsten.

Fredningsnævnet anmodede Sønderborg Kommune om at få oplyst, om den reviderede plejeplan var godkendt af lodsejerne jf. bekendtgørelse om pleje af fredet arealer og tilsyn.

Fredningsnævnet modtog den 28. februar 2018 en mail fra ejerne af ejendommen, Helle og Jon Andersen, i hvilken de oplyser, at de synes, at intervallerne mellem hver styning af træerne er for lang.

Sønderborg Kommune har som følge af ejernes henvendelse til Fredningsnævnet oplyst, at der er udarbejdet en revideret plejeplan, hvorefter de fredede lindetræer vil blive stynet hvert andet år. Kommunen har oplyst, at dette plejetiltag er valgt, for at mindske stresspåvirkningen på træerne mest muligt, under samtidigt hensyn til lodsejernes tidligere udtalte ønsker i forhold til plejeintensiteten.

Træerne er placeret på ejendommen matr.nr. 281 Gråsten, Gråsten-Adsbøl. Træerne er fredet ifølge Fredningsnævnets kendelse af 30. maj 1925.

Da plejeplanen er revideret, og da der ikke kan opnås enighed om denne, skal nævnet træffe afgørelse, jf. bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 om pleje af fredede arealer og tilsyn § 1, stk. 5.

Fredningsnævnets formand har i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5, besluttet at godkende kommunens reviderede plejeplan som anført i afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

Lindetræerne er fredet ved fredningskendelse af 30. maj 1925. Ved fredningsnævnets kendelse af 19. september 2013 blev et forslag fra Sønderborg Kommune om ophævelse af fredningen ikke taget til følge. Det fremgår – som uddybende fortolkning af kendelsen af 30. maj 1925 - af fredningsnævnets

kendelse af 19. september 2013, at i betragtning af den manglende angivelse med formålet med fredningen den 30. maj 1925, er det nærliggende at antage, at fredningen skal sikre, at gruppen af lindetræer skal bevares som en markant islæt i landskabsbilledet. Fredningen må derfor betragtes som en status quo fredning. Det fremgår endvidere af fredningsnævnets kendelse af 19. september 2013, at det påhviler Sønderborg Kommune som tilsyns – og plejemyndighed at føre tilsyn med træerne og iværksætte den nødvendige pleje.

Ifølge bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 § 1 kan kommunen gennemføre plejeforanstaltninger på fredede, ikke statsejede arealer, når det tjener til opnåelse af formålet med fredningen og ikke strider mod fredningsbestemmelserne.

Sønderborg Kommune har den 20. september 2016 udarbejdet en plejeplan for træerne.

Fredningsnævnet godkendte den 20. december 2016 plejeplanen med den tilføjelse, at Sønderborg Kommune ved det årlige eftersyn skal vurdere behovet for beskæring af rodskud – særligt året efter en styning.

Den 20. december 2017 udarbejdede Sønderborg Kommune en ny plejeplan med følgende indhold:

”

Plejeplanens formål

Gruppen af lindetræer på matr. 281 Gråsten, Gråsten-Adsbøl er ved fredningskendelse af 30. maj 1925 fredet til at skulle bevares.

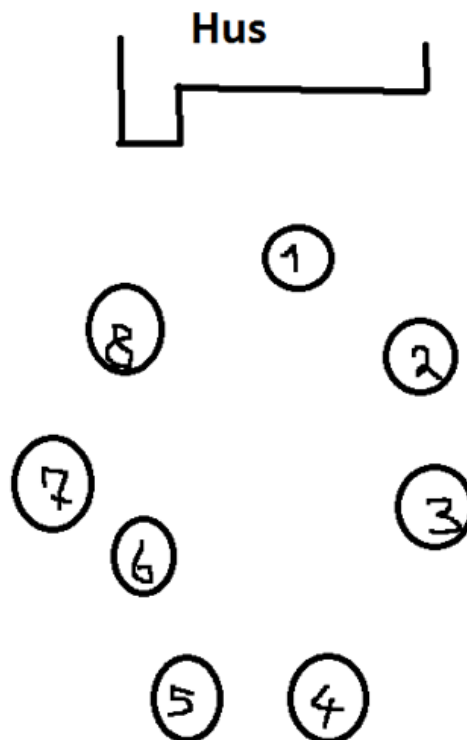
Ved kendelse afsagt den 19. september 2013, er det afgjort, at ”...fredningen skal sikre, at gruppen af lindetræer skal bevares som et markant islæt i landskabsbilledet. Fredningen må derfor betragtes som en status quo fredning”. Yderligere er det afgjort, at ”Det påhviler Sønderborg Kommune som tilsyns- og plejemyndighed at føre tilsyn med træerne og iværksætte den nødvendige pleje. Udgifterne til den nødvendige pleje er en kommunal udgift. ”.

På baggrund af ovenstående kendelser, er **formålet med denne plejeplan at søge at bevare træernes sundhed**, således at disse fremstår som det landskabselement de er fredet som. **Plejeplanen udarbejdes således udelukkende ud fra de for lindetræernes optimale vækst-/bevaringsforhold.**

Beskrivelse af trægruppen samt træarten

Trægruppen er placeret på en høj i baghaven på adressen Johs. Kocksvej 25, 6300 Gråsten, og består i dag af 8 lindetræer (Tilia). Trægruppen er plantet i en cirkelform; der har formodentligt oprindeligt stået 10 træer i cirklen. Det formodes at træerne har fungeret som ”Lindelysthus”.

Træerne er placeret, som vist på nedenstående tegning:

Træerne har en alder på min. 125 år, baseret på feltvurdering samt baggrundsoplysninger i fredningskendelse af 19. september 2013. Lindetræer kan i naturlig tilstand blive minimum 300 år, men som for andre vej- og parktræer kan begrænset rodudvikling grundet dårlige jordforhold, hyppige beskæringer og anden stress medføre at træets levealder bliver reduceret. Dog har linden en god evne til at skyde nye skud, selv under nedbrydning af stammen.

På nuværende tidspunkt er der fundet angreb af kulsvamp i to af lindene (nr. 1 og nr. 4). Angrebet på træ nr. 1 er vurderet til at have bredt sig til 40 % af rodumkredsen, med en påvirkning på 5-8 cm. i det radiale snit. For træ nr. 4 er ca. 25 % af træets omkreds påvirket af kulsvamp, i en dybde af ca. 3-6 cm. i det radiale snit. Kulsvampen er en aggressiv nedbryder, som påvirker træets ved, og dermed træets stabilitet, i negativ retning. Der er derfor stor sandsynlighed for, at de pågældende træer indenfor de næste 10-15 år skal fældes, da de ellers udgør risiko for bygnings- og/eller personskaade.

De resterende 6 træer vurderes til at være uden nævneværdige angreb af svamp og anden sygdom.

På baggrund af træernes begrænsede sundhedstilstand, og af sikkerhedshensyn til omkringliggende bygninger, er træerne i sommeren 2017 blevet topkappet, således at de nu står i en højde på ca. 3,5 – 4 meter. Dette indgreb er godkendt af Fredningsnævnet, efter rådgivning hos Center for Skov & Landskab.

Tilsynsfrekvens og -indhold

Siden 2013 har Sønderborg Kommune udført årlige tilsyn med lindetræerne, dels med henblik på at vurdere om et plejetiltag var nødvendigt, men i lige så høj grad for at vurdere træernes sundhedstilstand, herunder udvikling af svampeangreb.

Fremadrettet vil Sønderborg Kommune, som tilsynsmyndighed udføre ét årligt tilsyn med lindetræerne. Tilsynet, som skal udføres af relevant fagperson, finder sted ved visuel bedømmelse af træerne.

På tilsynet undersøges og vurderes følgende:

- Udvikling af angreb af kulsvamp på allerede påvirkede træer, samt undersøgelse af, om andre af træerne er under angreb.
- Om træerne er påvirket af andre svampeangreb, samt om der er insektangreb samt andre sygdomstegn.
- Træernes statiske stabilitet; både i stamme og krone.

Der skal på baggrund af det årlige tilsyn udarbejdes tilsynsnotat i tilfælde af, at der erkendes negativ udvikling af træernes sundhedstilstand, set i forhold til sidste tilsyn.

Tilsynet skal søges afholdt sammen med den til enhver tid gældende ejer af matr. 281 Gråsten, Gråsten-Adsbøl, hvis dette er muligt.

Plejetiltag

Den fremtidige pleje vil finde sted ved, at træerne hvert andet år bliver stynet; hvor både kronerne og stammerne vil blive beskåret. Styningen vil finde sted uden for vækstsæsonen.

Hvis der i forbindelse med tilsyn erfares, at et eller flere træer er i en sådan forfatning at de kræver fuldstændig fældning, vil dette blive søgt særskilt hos Fredningsnævnet.

Der skal senest udarbejdes en revideret plejeplan i 2027, som igen tager udgangspunkt i træernes sundhedstilstand. ”

Sønderborg Kommune har i mail af 24. maj 2018 oplyst:

”Sønderborg Kommune, Vand og Natur, har indhentet udtalelse fra Københavns Universitet, det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet, vedrørende den af Sønderborg Kommune foreslåede drift af lindetræer på adressen Johs. Kocksvej i Gråsten....

Udtalelsen kommer med nogle driftsfrekvensforslag, med tilhørende argumenter for og imod.

På baggrund af forslagene anbefales det, at der tages udgangspunkt i træernes vækst. Det konkluderes, at hvis der er tale om sunde træer, bør vanris fjernes årligt, eller halvdelen hvert andet år. Er der tale om svækkede træer kan længere driftsintervaller mellem styninger være en mulighed.

Lindetræerne på Johs. Kocksvej i Gråsten er karakteriserede ved at være under degeneration, og er netop sidste år blevet topkappet, da de er svækkede. Flere af træerne er ramt af kulsvamp og råd.

På baggrund af udtalelsens anbefalinger på side 2, hvor det beskrives, at ”Hvis træet er svækket og har reduceret tilvækst, så kan en sjældnere fjernelse være en mulighed”, ønsker Sønderborg Kommune derfor at opretholde det i plejeplansforslaget beskrevne styningsinterval hvert andet år.”

Københavns Universitet har den 23. maj 2018 udtalt:

”...

Den 21/4-2017 anbefalede jeg bevaring af 8 linde ved styning og pointerede, at træerne skulle vedligeholdes løbende.

Ved vedligeholdelse af stynede forstås, at de vanris, der vokser frem på stammen, fjernes med jævne mellemrum.

Der er forskellige hensyn til intervallet mellem fjernelse af vanris.

- Fjernes vanris årligt om vinteren, så vil træets produktionsapparat være reduceret til årsskuddene, som bærer en relativ begrænset bladmasse.
- Fjernes vanris hvert 2. eller 3. år, så vil vanrisene være større og bære flere blade, som giver mere energi til træet. Ulempen er, at sårene efter fjernelse af vanrisene er større ligesom den fjernede biomasse er større og derfor "koster" mere for træet.
- Fjernes vanris hvert 4. år eller sjældnere, så er vanrisene endnu længere og tykkere end beskrevet ovenfor. Ligesom den fjernede biomasse betyder endnu mere for træet. Sårene når sandsynligvis en størrelse, som giver risiko for svampeinfektioner eller udtørring af bark og ved tæt på sår.
- Ved fjernelse af vanris sjældnere end årligt, så er det også en mulighed at lave en rytme, hvor fx den største 1/3 af vanrisene fjernes hvert 3. år. Derved står træerne med 2/3 af vanrisene hvert forår ved udspring. Denne model kan også udføres som fjernelse af 2-års skud hvert 2. år.

Hvis træet er ustabil, så er vindpåvirkningen en faktor. Hvis alle vanris klippes af årligt, så vil vindkræfterne og dermed risikoen for, at træet vælter være begrænsede.

Min anbefaling af driftsintervallerne tager udgangspunkt i træets vækst. Hvis træet er sundt og vokser normalt, så vil jeg anbefale at fjerne alle vanris årligt eller største ½ hver 2. år.

Hvis træet er svækket og har reduceret tilvækst, så kan en sjældnere fjernelse være en mulighed.

Fjernelse af alle vanris årligt er den oprindelige driftsform, som er praktiseret ved mange gamle alléer og lignende anlæg.

...

Et sidste scenarie, som desværre ses af og til, er, at klipningen ophører, så vanrisene bliver store, lange og tunge. Det stynede træ får derved en kunstig stor grenmasse, som er svagt tilhæftet stammen. Vanrisene risikerer at knække af og skade stammen. Jeg vil derfor pointere, at vedligeholdelsen af stynede træer bør fortsætte til træets død.

..."

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har ved mail af 25. juni 2018 til Helle og Jon Andersen, Sønderborg Kommune, Miljøstyrelsen, Slot- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening/København, Danmarks Naturfredningsforening/Sønderborg, Dansk Botanisk Forening Jyllandskreds, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet centralt og Friluftsrådet Sønderborg anmodet om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 12. juli 2018.

Det hedder i en udtalelse af 19. juni 2018 fra Miljøstyrelsen:

”I sagen om de fredede lindetræer, har Sønderborg Kommune udarbejdet en revideret plejeplan, hvor kommunen beskriver, at lindetræerne vil blive stynet hvert andet år. Ejendommens ejere har meddelt Fredningsnævnet, at de mener intervallet mellem hver styning er for langt.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at Sønderborg Kommunes beskrivelse af plejeforanstaltningerne med et styningsinterval på to år (under henvisning til udtalelsen fra Københavns universitet) er dækkende for den overordnede pleje og tilsyn med de fredede lindetræer.”

Danmarks Naturfredningsforening har den 29. juni 2018 skrevet:

”Træer er jo altid besværlige at frede og bevare. Her er dog en gruppe træer som i størrelse og antal er til at håndtere for plejemyndigheden.

Gruppen af træer bør dog hvert år have en grøn krone af en vis størrelse, og ikke det ene år blive total stynet for derefter at vokse sig store i løbet af to år og derefter blive totalt nedskåret igen.

DN Sønderborg anbefaler derfor en plejeplan - som også beskrevet af KU - som betyder at halvdelen af kronen (de største grene) fjernes hvert år, og de resterende (nu største grene) fjernes året efter.”

Fredningsnævnets afgørelse

Ifølge bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 om pleje af fredede arealer og tilsyn § 1, stk. 1 kan kommunen gennemføre plejeforanstaltninger på fredede arealer, når dette tjener til opnåelse af formålet med fredningen.

Den pleje, som kommunen skal gennemføre, skal som det fremgår af Fredningsnævnets afgørelse af 20. december 2016 først og fremmest sikre, at træernes sundhedsmæssige tilstand til stadighed er optimal.

Sønderborg Kommune har vurderet gruppen af lindetræer og plejebehovet og har herefter udarbejdet en revideret plejeplan, der beskriver træernes tilstand og plejebehov. Der er i forbindelse med den reviderede plejeplan indhentet en udtalelse fra Københavns Universitet.

Fredningsnævnet godkender efter oplysningerne om baggrunden herfor den reviderede plejeplan.

Klagevejledning:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Planklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Planklagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via Planklagenævnets hjemmeside www.naevnenes-hus.dk/planklagenaevnet.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Planklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Planklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr. Gebyret udgør for privatpersoner 900 kr. Virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder skal betale 1.800 kr. for behandling af eller genoptagelse af en klage. Det nævnte gebyr reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Gebyret er endnu ikke reguleret for 2017, men vil blive teknisk efterreguleret.

Planklagenævnet påbegynder først behandlingen af en klage, når gebyret er modtaget. Klagegebyr opkræves af Planklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved indbetalingskort til Planklagenævnet. Gebyr skal indbetales indenfor en af Planklagenævnet fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Planklagenævnets hjemmeside www.naevnenes-hus.dk/planklagenaevnet.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klage-berettiget eller fordi Planklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen.

Gebyret tilbagebetales også, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller hvis klager får helt eller delvist medhold i klagen. Hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Planklagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Hvis klager trækker klagen tilbage, mens sagen er under behandling i nævnet, vil gebyret som udgangspunkt også blive betalt tilbage. Planklagenævnet kan dog beslutte, at gebyret ikke tilbagebetales, hvis klagen trækkes tilbage på et tidspunkt, hvor nævnet allerede har foretaget en stor del af sagsbehandlingen.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Syddjyland, Sydlig del
Esbjerg, den 3. august 2018

Margit O. Laub
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Helle og Jon Andersen, helleogjon@gmail.com

Sønderborg Kommune, post@sonderborg.dk, rool@sonderborg.dk

Miljøstyrelsen, mst@mst.dk;

Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk

Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk

Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening/Sønderborg, soenderborg@dn.dk

Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk

Dansk Ornitologisk Forening, soenderborg@dof.dk, jorn.vinther.sorensen@gmail.com

Friluftsrådet centralt: fr@friluftsradet.dk

Friluftsrådet Sønderborg: soenderjylland@friluftsradet.dk